

jednu komisiju u predelu Scenect, da ispi-ta tamošnje ekonomske prilike, i komisija je podnela izveštaj, da se u tome kraju ne može da živi bez minimum 780 dolara godišnje, a baš u tome kraju 61 odsto-tka učiteljica žive sa mnogo manjem pla-tom od te. Zatim prosečni godišnji prihod jednoga radnika u sjedinjenim državama, prema izveštaju tamošnje radničke komo-re, iznosi 1.500 dolara godišnje, a toliki prihod ima svega 6 odstotka učitelja.

Pokušaji, da se stanje poboljša, ostali su bez uspeha. Nemoćni, da izvedu štraf, i da se bori protiv kapitalističke vlade, su počeli da daju ostavke, ostavljajući je-dan mali broj drugova, da i dalje ili ide-alije za praznom trpezom, ili da stupi u jednu jaku organizaciju, koja će im doneti na kraju krajeva dobre rezultate svoga rada.

I kada se dublje posmatra ceo taj akt američke čitarije prema učiteljskom pro-letarijatu, mi se tek tada čudimo, koliko smo nekada bili naivni, gledajući sjajno u tu zemlju daleko tamo preko mora, zem-lju slavnog Monroa, u kojoj je danas, ali tako mračno i za učitelje tako očajno...
Radiša M. Stefanović.

O sprejemu u meščansko šolo.

Povod naslednjim vstvicam so vpra-sanja in sklepi, ki jih je objavil odbor ljubljanskega učiteljskega društva na pod-lagi seje imenovanega društva dne 15. marca t. l. Zadeva, ki jo lahko kratko označimo z besedami: sprejem u meščan-sko šolo, se mi zdi tako važna, da me ve-seli, da smo čitali o njej v 13. štev. »Učit. Tov.« z dne 1. aprila. Potrebno bi bilo, da se o njej prav temeljito porazgovor-mo. Naj torej sledi nekaj tozadevnih misli!

Vstop u meščansko šolo bodi dovo-ljen po povoljno izvršenem petem šolskem letu, pravimo, petem šolskem letu kakor-koli organizirane ljudske šole. Izkušnja me uči, žal, le enoletna, da ne pridejo u meščansko šolo dobri učenci le iz petega razreda, temveč tudi iz petega šolskega leta nizko organizirane šole, iz te celo boljši. Pri nas ne prvačijo mestjani, tem-več deželani.

Nisem prijatelj sprejemnih izpitov, v-vidim, da so tu potrebni. Klasiifikacija je različna, da učenec te šole pri najboljsem redu niti gladko čitati ne zna, dočim ume to učenec one šole pri povoljnem redu prav dobro.

Dalje bodi dopustno, sprejete učence v določenem roku vračati, to pa zato, ker odkrije učenec svojo nesposobnost mogo-če pozneje. Ne zdi se mi primerno, da bi nesposobneži sedeli u meščanski šoli mo-goče kar tri leta, tako dolgo, da dopolnijo 14 leto. Dve slabi letini lahko oskrbi ta razred prihodnjega leta tako, da novicev sploh ni možno sprejeti razven če se za nje otvori paralelka.

Oboje, sprejemni izpit in vračanje, bodi dovoljeno. Mislim, da si naj izbira materijal na meščanski šoli tisti, ki ima z njim delati, ne pa kdo drugi. Saj ni nikjer pisano, da mora vsak, ki mu je meščanska šola blizu, hoditi v njo, če je sposoben ali ne. Če homo sprejemali vse, kar nam kdo pošlje, homo meščansko šolo degradiral na nivo, za katerega nas ne bo treba zavidi-ti. Kaj pa z odslovljenimi učenci? Vr-nedo naj se v razred, v katerega spada, in sicer na šolah, kjer so zaključni VI. razredi, v te, kjer jih ni, tja, kamor spa-da. Potrebno pa je, da se zaključni raz-red otvori povsod, kjer je meščanska šo-la in dovoljuje to število otrok. Kier pa ni

Ako premotrimo trezno današnji poli-tiški sistem in delovanje strank, se mo-ramo uveriti, da pelje k propasti in ne k kulturi! Ali se ne čutite omejene in ne-svobodne, če se enemu ali dvema načel-oma naljubo prigrasite pristaša stranki in vas ne bi težila »moralna« dolžnost, da morate iz principa zagovarjati stališče stranke, četudi enkrat ž njo ne soglašate! In komu je ljubo, da ga stranka kamenja s psokvami in mu pokaže vrata, ker se drzne enkrat nastopiti proti njej! Ni čuda, če se potem zaleti preganjani k oni stran-ki, ki ima slučajno njegovo načelo u pro-gramu, ali pa na podlagi tega načela ustvari novo stranko in potegne čredo ovac za seboj.

To ni svoboda, to ni demokracija! Ali ne uvidite, da bi bilo bolje, da na-stajajo stranke trenutno, to je o priliki, ko je treba načela udeležiti, in ako je cilj, ki ga stranka zasleduje trajen, lahko je trajna i stranka sama! Bolje bi bilo, da ne vrtvamo svojega prepričanja s sirovi-mi napadi in moralničnim pritiskom, tem-več s stvarnimi dokazi in v vzajemnem sporazumu, kajti kakor nam je naše pre-pričanje drago in sveto, tako spoštujmo i

zadostnega števila otrok, bodi šola toliko-razredna, kolikor bi bila, če bi je ne bilo. Šesti razred naj ima dva ali tri oddelke, da ne bo poslušal učenec iste snovi dva, trikrat. Sicer pa ima učitelj v takih raz-redih prilike dovolj za združevanje in po-učevanje vsega razreda naenkrat.

V zaključni razred naj prestopajo učenci tudi z zadostnim uspehom po kon-čanem petem šol. letu. Ne gre pa, da bi se sprejemali v ta razred učenci, ki niso končali imenovanega šol. leta vsaj za-dostno. Ponavljajo naj, kakor je sicer obi-čajno.

Naj se nadalje dovoli, da smejo tudi učenci zaključnega razreda ko so ga ob-iskovali eno leto in sicer tudi s povoljnim uspehom, da potrkajo na vrata meščan-ske šole. Za te naj velja vse to, kar smo zgoraj omenili. Naj pridejo k izpitu, naj se vrnejo v določenem roku, če ne gre. Več prostosti, recimo, da bi poskusili še v tretje, naj se ne dovoli.

Končno bodi omenjeno, da naj se smatrajo učenci zaključnega razreda kot to, kar so tudi drugi, ki ga niso obisko-vali. Kdor se ni povzpel tako visoko, da bi movel pohajati mešč. šolo, tudi kar ne-posredno po izstopu iz zaključnega raz-reda ne bo posebno sposoben.

Te vrstice je narekovala le ljubezn-do meščanske šole, ki naj bi rodila tistt sad, ki ga pričakuje od nje vsak, ki mu je nanredeku te šole pri srcu. H.

Prevara.

Zakon o začasnih učiteljskih prejem-kih z dne 23. febr. 1919 zagotavlja upo-kojenemu učitelju celo njegovo plačo kot pokojnino, zakon z dne 20. julija 1919 pa določa, da znaša največja zadnja plača 5000 dinarjev. Zanašaje se na ta zakon, zaprosil sem sredi meseca septembra 1919 za upokojenje. Imel sem dosluženi 43 definitiv. let kot nadučitelj. Moja zadnja mesečna plača je z dokladami vred zna-šala 1250 K, upokojen sem bil dne 30. sep-tembra 1919 ter menil, da je stvar vse-stransko v redu. Toda sledilo je temu britko presenečenje takoj v prvem mesecu, ko sem prejel prvokrat izplačano po-kojnino in sicer mesto prejšnje plače 1250 kron samo 675 K. Prepričan, da se mi je rokovanja pomotoma odmerila samo na 675 K, stopil sem osebno k deželnemu knjigo-vođstvu v Ljubljani. Tu se mi je kratko-malo povedalo, da je moja pokojnina pravilno odmerjena in da proti temu nimam ničesar ugovarjati. Čas in prilžnost sta nanesla, da sem se oglasil tistega dne to-zadevno tudi pri višjem šol. svetu. Le tu se mi je prijazno svetovalo, da naj zaprosim za reaktiviranje na sedanjem mestu in to nemudoma, ker manjka moških uč-nih moči. Vesel sem vložil prošnjo in za-puno pričakoval ugodne rešitve.

Toda zopet neprijetno presenečenje! V sebi višjeva šol. sveta dne 22. decembra 1919, je bila moja prošnja bog zna zaradi katerega uzroka, odbita in reaktiviranje pokopano. Tu gotovo ni šlo za kak prin-cip, za škodo ali korist države, kvečjemu za kako intrigo mojih političnih nasprot-nikov. Bržkone se gospodu predsedniku ni zdelo vredno vporledati v mojo služ-beno kvalifikacijo, iz katere bi se bil pre-pričan, da le bilo moše delovanje ves čas do zadnjega dne vestno in vspešno, o čemur pričajo mnova priznanja šol. oblasti in tista debela bronasta kolaina, ki sem jo prelet za nepretrvano štiridesetletno zvesto službovanje. Ne bi bil stopil v po-kol, če bi se ne bil zanašal na po zakonu obljubljeno celo prejšnjo plačo ter ne bla-miral se s prošnjo za reaktiviranje, če bi se mi k temu koraku na tako merodajem

mi misli in čustva, ki jih z uverjenja goji naš bližnji in ne izzivajmo ga!

Mislim, da edino tako si moramo tol-mačiti Krekove ideje v politici.

Danes je politično strankarstvo stopilo tudi u službo osebnega zasluzka. Mož služi stranki, ker služi stranka nje-mu in stara prislovica je, da cilj posveču-je sredstva. Vplivni zastopniki »tranke, ki majo v rokah uradno moč, dajejo možu vsakojake ugodnosti ali ga pa štetiijo, če napravi kako »lumparjio«. Ostra in ne-lepa je ta beseda, a ravno tako oster in nelep je danes strankarski boj, zato se me naj opraviči!

Tudi so ljudje, ki si ne morejo ustva-riti samostojnega mišljenja, zato se sku-šajo prilagoditi eni ali drugimi politični str-ji in brž naročijo tudi njeno glasilo. Skoraj vsak hoče nositi neki prapor, neki znak, ker smatra to za primeren duhu časa. Skuča se razgrevati za »pravilno« stvar svoje stranke ter zavija pri tem eriko svoje politike v plašč sošidčnih fraz.

A žena, ki stremi za izobrazbo in kulturo, naj samostojno razmišlja in sodi o dogodkih, ki jih zaznava, naj se potru-di, da dobi o njih jasno sliko in naj si ustvar-

mestu ne bi bilo namignilo. Če tudi težko, vendar bi rajše še nadalje naprej vlekel in garal, vsaj toliko časa še, da bi se našli službeni prejemki stalneje uredili. To sto-ji pribito. Radoveden sem pač tudi, za-kaj za upokojenca velja njegova zadnja največja plača 5000 K, ko se ta svota ak-tivnemu tovarišu dejansko izplačuje sedaj u dinarih. To, gospoda, je velikanska raz-lika in upokojenecm krivica, ki vpije do neba! Seveda ljudski učitelj, ki je stradal pod avstrijsko vlado in umiral jetike, naj sedaj životari v starosti onemogel in izčrpan ob polovici zaslužene plače ali pa ob sedani draginji — za plotom izdahne. Je pač taka usoda in pravica hlapca Jer-neja!

Večina upokojencev je gotovo orga-nizirana u naši vrli Zavezi, nji naj zlasti velja: Hic Rhodus, hic salta! R.

Jugoslovanska Matica.

Prilpravljalni odbor Matice je razpo-slal po celi Sloveniji že več sto nabiralnih pol, tako posameznikom, ki so se prostovoljno priglasili, kakor tudi drugim ose-bam. Večje število teh pol je razposlal tudi okrajnim organizacijam Narodnega sveta za neosvobojeno domovino. Da bo delo čim uspešnejše, pozivljamo vse one, katerim so se pole vpsolale, da stopijo v stik z obstoječimi organizacijami, z občin-skimi zastopi, z učiteljstvom, uradi itd., ter da na primeren način obveste občinstvo, kdo člane vpisuje in kje se je priglasiti.

Vsa društva, izobraževalna, telovad-na in druga naprošamo, da nemudoma prevzamejo nalogo nabiranja članov ter sporoče, koliko nabiralnih pol žele, in ime-na osebe, katerim je to polo razposlati. Agi-tacija za Matico naj se vrši ob vsaki pri-lici, pri družbenih prireditvah, pri sestankih in zborovanjih, kakor tudi od hiše do hiše, od osebe do osebe. Ker je Jugoslo-vanska Matica strogo neustrankarska in vsenarodna, naj organizacije in zastopniki vseh raznih struj v narodu v plemeniti tekmi dokažejo, da ne izbriše niti najhujši domači spor v srcih smisel za skupne ideale in da je vsem enako na srcu usoda bratov v tujini.

V Ljubljani nabiranje članov zelo na-preduje; da se še bolj pospeši, pozivljamo vse osebe in društva, katera žele sodelo-vati pri nabiranju članov, da se zglaste v uradu pripravljalnega odbora, kjer se jim izroče nabiralne pole ali pa da javijo pis-meno svoje naslove.

Podružnice Jugoslovanske Matice so se ustanovile doslej v Kočevju, Mariboru, Ptuj, Velikovcu, Murski Soboti, Dol. Lendavi, Gornji Radgoni. Pripravlja se ustanovitev tudi v celi vrsti krajev, kakor v Novem mestu, Kamniku, Kranju, Borov-nici, Železni kapli, Pliberku, Šošanju, Cel-lju, Metliki, Krškem, Vrhniki, Ribnici, Ra-dovljici itd.

Povsod se prigrasa narod trumoma organizaciji ter prispeva za veliko požrt-vovalnostjo.

V Ljubljani se ustanovi glavna po-družnica Matice za Slovenijo takoj po Veliki noči.

Član Jugoslovanske Matice postane vsak Jugoslovan.

Nabirajte povsod člane za Matico, naj ne bo sestanka, ne prireditve, naj ne bo javnega lokala, naj ne bo društva, kjer se ne nabirajo člani, kjer se ne agitira za Ma-tico, kjer se ne zbirajo darovi za naše brate v tujini. Vso pošto je naslavljati na naslov: Pripravljalni odbor Jugoslovanske Matice, Pražakova ulica št. 3/I.

Pripravljalni odbor Jugoslovanske Matice Ljubljana.

ja sodbe in mišljenja, ki bodo soglašala z njeno notranjostjo! Tako boče s svojim vplivom v javnosti pripomogle, da se strasti in nizki nagoni samopašnosti, ki prevevajo človeštvo, umaknejo visjim na-menom ter se položoma stanovi osvobođe uslužnosti političkim strankam.

V zadnjo svrhu je potrebno, da tem-bolj gojimo stanovsko politiko in ustvar-jamo stanovske organizacije, ker s tem krepimo stan in lažje zasledujemo skupne smernice in uspešneje zastopamo skup-ne interese. Tega rada naj se udeleži tudi stanovsko naobražena žena, da bo vred-na užitarica dobrin, ki jih pripravlja znoj vzaemnega dela in truda.

V letošnjem novoletnem »Učiteljskem Tovaršu«, glasilo slovenskih učiteljev, so napisane besede: »... najmočnejši bomo tedaj, ko homo svojo stanovsko poli-tiko postavili popolnoma na svoje lastne noge ter ne računali le na pomoč strank, ampak se zanašali na disciplino lastnih vrst!« (Dalje pril.)

Pristopite k „Jugoslovanski Matici!“

Razpis učiteljskih mest v stari Srbiji

Št. 48. Narodne prosvete prinaša razpis učiteljskih mest u kraljevini Srbiji. Prošnje se vlagajo do 20. aprila t. l. u mi-nistrstvo prosvete. Prosilec pa mora na-vesti sledeče podatke:

1. Katero šolo je dovršil in s kakš-nim uspehom.
2. V katerih krajih je služil kot učitelj.
3. Kraj sedanjega službovanja.
4. Od kedaj je na tem mestu.
5. Kako je prišel na to mesto (po razpisu, začasno, po službeni potrebi, po kazni itd.)
6. Leta službovanja: a) začasna, b) stalna.
7. Klasiifikacija za čas stalnega službovanja: po koliko let odlično, prav do-bro, povoljno, dobro, zadostno, neza-dostno in slabo.
8. Povprečna kvalifikacija u sedanjem službovanju razdeli s številom ocenjenih list; povoljne ocene se računajo od 3 do 5 (v Srbiji je najboljši red v vseh šolah 5, najslabši 1), nepovoljne pa od 1 do 3, kol-ličnik se računa do stotink.
9. Ali je bil kedaj, zakaj in kako ka-znovan.
10. Zdravstveno stanje: a) osebno, b) družinsko.
11. Delo na književnem polju.
12. Imena otrok, ki so u ljudski, sred-nji ali strokovni šoli s pripombo, u kate-rem kraju in razredu se uči l. 1919.—1920.
13. Imena in starost drugih otrok.
14. Druge osebne in družinske po-trebe.
15. Delo na kulturnem polju zunaj šole.
16. Ali sta mož in žena u učiteljski ali drugi javni službi.
17. Ali dovolita mož in žena, da samo eden od obeh dobi mesto, za katero pro-sita oba, ako se ne more podeliti obema.
18. Ali je bil u vojski od 1912. do 1919. leta.
19. Glavni razlogi za premeščenje.
20. Ali je bil u sovražni službi za čas okupacije, ako da, potem u kakšni.

Na koliko točk izmed naštetih pa se ozira naš višji šolski svet pri podelitvi mest! En mesec dalje službe velja za vseh 20.

V. R.:

Koncert v Trziču.

Naša bralna društva in čitalnice bi se že davno preživele, če bi ostalo vse pri prvotni zasnovi. Čas je zahteval, da so se ta podeželska prosvetna društva moder-nizirala. V njih okrilju so nastali pevski in dramatski odseki, zasnovale so se javne knjižnice in določili načrti poljubnih pre-davanj. Taka prenovljena društva so pri-klicala v vrste sodelavcev pomlajeno živ-ljenje. u ljudstvu pa so vzbudila čut vse-občega zanimanja.

Med ta društva štejem tudi bralno društvo v Trziču, ki spaja u sebi vse gori našete društvene odseke. Dne 29. sve-čana t. l. zvečer je priredila »Pevska šola trziškega bralnega društva« pod vod-stvom ravnatelja A. Lajovica svoj prvi koncert u dvorani »Sokolskega doma«. Nastopil je častno ves glasbeni aparat.

Moški zbor je izvajal švedsko nar-odno »Hrepenenje« in J. Aljaževe »Ob-čutke«. Zbora sta bila dobro nastudirana in pevski glasovi so se drug drugemu prilagodili, zato je ostalo izborno izvajan-je ves čas na višini: tako u najtišjih kakor u najmočnejših partijah. Ta nastop me je iznova prepričan, da more dirigent po-kazati kaj dovršenega le z zborom, v ka-terem se nahajajo dobri in izvežbani pevci, ki drug drugega glasovno natančno poznajo. Posebno pohvalno moram ome-niti, da sta pela u zboru tudi dva odlična pevca, t. j. sodni nadvetnik g. Lekar in g. L. Mally, katera poznam še izza dija-ških let, ko smo na primer skupno peli u onem koncertu »Glasbene Matice« u Ljubljani, ki ga je prvič vodil koncertni mojster M. Hubad. Vsem nam je že legla utrujenost na telo, a srce do idealov, lju-bezen do petja in glas... vse to nam je ostalo mlado, kakor u tistih prvih kon-certnih nastopih.

Mešani zbor u Gerbičevem »Klic pomladni«, v Adamičevem »Petnajst let« in v Sattnerjevem »Lastovkam« je izpričan, da prevlada tudi težje in daljše zbere, vendar pa mladi in šibki soprani niso vzmoogli gorenjega sopranskega »a«, med-tem ko je imponiral siuren in doneč alt.

Laffovo »Kavatinu«, Čajkovskega »Chant sans paroles« in Newlandsmithovo »Polonezo« je igral strokovni učitelj L. Kerne izredno fino in čustveno. Igral je na gosli, a to ni bilo navadno šablonsko igranje, zakaj gosli so mu peie. Zvest

prednašalcu je bil ves čas v vseh podrobno... tudi njegov spremljevalec A. La-jovic...

Kot solista sta nastopila v Jenkovi »Dve utvi«, Horakovi »Po vojni« in »Po-zabljeni« gospica M. Engelsbergerjeva...

Prav srčkano in z milino je bil zapet dvo-glasni Gerbičev ženski zbor »Ave Ma-ria«, spremljan po kvartetu na godala.

Schwabov koncertni valček za mešan zbor »Dobro jutro«, spremljan s klavirjem in z malim orkestrom...

Ob rednih pevskih vajah bo nudila ta vrla pevška četa Tržičanom še marsikak dobro uspeli koncertni užitek.

Vedno sem dobre volje, kadar razrem med sodelujočimi tudi učiteljstvo. In to pot sem videl v vrsti kulturnih delavcev tovariše in tovarišice...

Iz naše organizacije. Društvene vesti.

+ Občni zbor »Društva v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na bivšem Kranjskem v Ljubljani« je bil 31. marca 1920 v Učiteljski tiskarni...

St. tajnikovega poročila omenjamo sledeče: V dobi od 1. 1. do 31. 12. 1919 je izstopil 1 član, umrl pa je Fran Potokar...

Društvo je imelo koncem leta 1919 88 članov, 32 vdov, 12 sirot po očetu in 9 sirot po očetu in materi.

Radl naraščanja vdov in sirot se pojavila vsako leto večji primanjkljaj pri društvem premoženju. Zato se je v odborovi seji 19. februarja 1920 sklenilo predlagati obnovo zboru...

Občni zbor se prosi, da vzame poročilo na znanje in da se glede poviške letnine, ki meri na izboljšanje društvenega gmotnega stanja, izreče kar najugodnejše...

Tajnikovo in blagajnikovo poročilo, ki izka- zuje 115.983 K 72 h promoenja, se je v zelo od- obrube na znanje: istotako poročilo pregledoval- cev računov po tovarišu Vendelinu Sadarju...

Blagajnik je predlagal povisek letnine za leto 1920, ki naj se vplača do 1. julija 1920, in sicer za oženjene od 20 na 40 K, za samce pa od 12 na 32 K.

V odbor so bili izvoljeni: Juraj Režek (pred- sednik), Jakob Dimnik (predsednikov namestnik), Jakob Furlan (blagajnik), Alojzij Kečelj (tajnik), Fran Črnaog, Anton Likozar, Ivan Petrič, Julij Slapšak in Janko Žirovnik...

+ Občni zbor »Narodne šole« v Ljubljani se je vršil dne 31. marca t. l. ob 9. uri v prostorih »Učiteljske tiskarne«.

Predsednik Jakob Dimnik otvoril 47. zboro- vanje društva in pozdravi prav toplo navzoče člane. V svojem pozdravnem govoru omenja tudi, da bo društvo v prihodnje razširilo svoje delo- vanje tudi na zasodeno ozemlje...

31. marca t. l., katere se je udeležilo tudi nekaj članov-urodbornikov. Sklenilo se je: 1. Društvo sprejema stališče »Zaveze« glede načrta novega šolskega zakona...

2. V društvo se vabi vse učiteljstvo ljub- ljanske okolice brez razlike političnega naziranja. 3. Clanarina naj se pošilja predsedniku.

4. Društvo pristopi k »Učiteljskemu konviktu« kot pokrovitelj. 5. Društveno zborovanje se priredi še to šol- sko leto.

6. Višji šolski svet se prosi, da se brez iz- jeme drži svojega razpisa z dne 26. 9. 1919 šte- vilka 14.355 in nastavlja učiteljstvo po starosti, zmožnosti in družinski potrebi...

V tem smislu naj se obrne na višji šolski svet tudi vsa druga okrajna učiteljska društva, za kar jih s tem prosimo.

Predsednik: Janko Žirovnik — Borovnica.

+ Učiteljsko društvo za Maribor t. b. o. zbro- ruje v četretke dne 15. t. m. ob 10. uri v spodnji risalnici dež. mešč. šole. Dnevni red:

1. Drag. Humek: Naša obletnica. 2. Ant. Hren: Nedostaki naše organizacije. 3. Tekoče zadeve, slučajnosti.

Popoldne istega dne ob 15. (3.) uri prijateljski sestanek v gostilni pri Balonu na Pobježu. Prosimo vse tovarišice in tovariše, naj se ude- ležijo tega važnega zborovanja polnoštevilno.

Isto veva o popoldanskem sestanku. Na sestanek dovedite tudi svoje nenčitelje. Po preteku pr- vega leta tu na naši krajini meji bo to prvi se- stanek v tovariškem in prijateljskem krogu.

Vse nas naj preveva zavest, da smo in moramo biti vsi eno in da morajo vsi drugi ozirati daleč za- ostali za čutom stanovske skupnosti! — Odbor.

Kronika.

= Za visokošolsko izobrazbo učitelj- stva. Minoli teden se je na Dunaju vršilo zborovanje ljudskošolskega in meščan- skošolskega učiteljstva...

Minoli teden se je na Dunaju vršilo zborovanje ljudskošolskega in meščan- skošolskega učiteljstva, na katerem so razpravljali o otvoritvi visokih šol učitelj- stvu. Akademični senat je na zborovanje poslal pismo, v katerem zagotavlja učitel- stvu v njegovem boju za višjo iz- obrazbo vso svojo podporo.

= Množina bankovcev. V vsej Ju- goslaviji je bilo kolikovanih bankovcev avstro-ogrskse banke v skupnem znesku štirih milijard 610 milijonov in 436.419 K. Na Slovenijo odpade od tega 717.463.840 kron ali okrog 15 odstotkov.

= Smrt velike dobrotnice srskih si- rot. V Bajni Bašti v Srbiji je umrla te dni Angležinja, gospa Haberfeld, velika do- brotnica srbskih sirot. Dolga leta je vse svoje moči posvečala skrbi in vojni osiro- tele srbske dece.

= Učenci člani roparske družbe. V Budimpešti so ustanovili učenci neke me- ščanske šole med seboj tatinsko družbo, ki je obsegala kakih 30 učencev, starih do 14 let.

= Strankarstvo v trgovinah? Dežel- na vlada je dobila poročilo, da oddajajo nekateri trgovci, prekupci in neupravičeni prodajalci živila in druge vsakdanje po- trebščine le svojim strankarskim prista- šum, oziroma, da jih ne marajo prodajati drugim ljudem.

= Zakaj nimamo živeža? Beograjska »Republika« prinaša približne podatke živil, ki jih je naša država izvozila v Pe- što in na Dunaj. Po teh podatkih se je iz- vozilo od novembra do konca februarja: nad 13.000 vagonov žita, 700 vagonov moke, 600 vagonov koruze, 240 vagonov fižola, 280.000 kg jajc, 200.000 kg zaklane živine, nad 1000 vagonov ovac in nad 10 tisoč komadov svinj.

= Državne prodajalne. V ministrtvu za prehrano in obnovitev se dela na usta- navljenju državnih prodajalen živil, oble- ke in drugih potrebščin.

= Enketa o omejitvi rastoče dragi- nje. Predsedništvo deželne vlade za Slo- venijo sklicuje na 8. aprila 1920 ali even- tuelno naslednje dni enketo v svrhu po- sveta o omejitvi draginje in drugih pe- rečih gospodarskih vprašanj v deželnem dvorcu in Ljubljani, posvetovalna dvorana z nastopnim sporedom: 1. Kako bi se dala omejiti rastoča draginja, in sicer: 1. glede živil in splošnih gospodarskih

potrebščin; 2. glede manufakturnega bla- ga; 3. glede usnja; 4. glede kmetijskih go- spodarskih potrebščin; 5. dopustni trgo- vski dobiček in 6. pobijanje tihotapstva in drugih izrodov v trgovini.

= Tuja konzularna zastopstva v Ju- goslaviji. Presburo objavlja uradno: Mini- strstvo za zunanje stvari daje v vednost interesiranim; I. Do sedaj so bila izdana načelna dovoljenja za otvoritev nastopnih inozemskih konzulatov na ozemlju našega kraljestva: 1. Grški v Skoplju, 2. Franciji v Zagrebu in Skoplju, 3. Angliji v Zagre- bu, 4. Španiji v Beogradu, 5. Čehoslov- ški v Beogradu in Sarajevu, 6. Nizozem- ski v Beogradu in Zagrebu, 7. Italiji v Ljubljani (konzularna agencija), III. Dala so se definitivna dovoljenja za poslovanje nastopnim inozemskim konzulatoma: 1. Angliji v Beogradu in Skoplju, (vicekon- zulat), 2. Zedinjenim državam v Beogra- du, 3. Rusiji v Beogradu (vicekonzulat).

= Zdravniška stavka v Sarajevu. Zdravniki deželne bolnišnice v Sarajevu so sklenili, da stopijo 1. aprila v stavko, ako se jim ne izplačajo doklade.

= Cenzura filmov. Kriminalistika je poslednji čas spoznala, da imajo kinema- tografi mnogo slabega vpliva na duševni razvoj otrok. Zato je po vsem kulturnem svetu uvedena cenzura filmov. Kadar stro- kovnjaki ugotovijo, da film nima slabih posledic za otroke, je predstava filma do- voljena. Tako komisija za presojo filmov bodo sedaj ustanovili tudi v Beogradu. Sestavljena bo iz dveh učiteljev in enega policijskega organa.

= Delavska zbornica in zakon o hišnem uslužbenstvu v Avstriji. Avstrilska repu- blika je dobila dva nova zakona socialno politične vrednosti delavstvu v prid.

= Za izobrazbo služkinj. V Gradcu je »Šolsko društvo služkinj« ustanovilo šolo za služkinje. Mestna občina je dovo- lila sredstva za štiri prosta mesta na šoli (tečaj trajajo po 6 mesecev) v znesku 5280 kron.

= Proslava obletnice smrti prvega ukrajinskega pesnika Tarasa Ševčenka, se je izvršila minole dni na nad vse slove- sen način po vsej Ukrajini in sploh po- vsod, kjer stanujejo Ukrajinci.

= Za javna igrišča in telovadišča. Avstrijski državni urad za socialno upra- vo je s sodelovanjem telovadnih in šport- nih društev izdelal dva zagnaska načrta za varstvo oziroma ustanavljanje javnih igrišč, dirkališč in telovadišč v mestih in na deželi.

= Umesten predlog. Učiteljsko dru- štvo za ljubljanski okraj je sprejelo na svojem zborovanju dne 18. marca sledeči predlog: Naproša se Zavezo, da na me- rodajnem mestu deluje na to, da se za razne učne zavode in šolske oblasti na- mesto sedanjega »Uradnega lista« de- želne vlade za Slovenijo izdaja poseben uradni list za šolstvo, kajti dosedanj »Uradni list« prinaša v pretežni večin- i vsebino, ki ni s šolstvom v nikakršni zve- zi.

= Sprejem v državno službo. Vojni minister je v sporazumu z ostalimi mini- stri odredil, da se ne more nobena oseba sprejeti v državno službo, dokler ni zade- stila svojim vojaškim obveznostim.

= Podaljšanje počitnic. Pod tem na- slovom piše »Slov. Narod« z dne 31. mar- ca: Poverjeničstvo za uk in bogočastje je k velikonočnim počitnicam dodalo pone- dellek in torek 29. in 30. marca, o božiču se je podal 3. in 5. jan. Če se podaljšajta počitnice, bi bilo primernejše, da se do- dajo tam, kjer je manj prostih dni od praz- nikov, da otroci lahko nemoteno prebijeta praznike pri starših, zlasti pri sedanjih prometnih razmerah.

Iz Jugoslavije.

Iz X. seje višjega šolskega sveta.

-V ponedeljek in torek dne 29. in 30. marca t. l. se je vršila seja višjega šol- skega sveta. Predsednik prof. Vadnjal je otvoril sejo in konstatiral sklepčnost. Seje so se udeležili tudi gg. ravnatelja Wester in dr. Tominež, vladni svetnik dr. Detela in prof. dr. Pečjak kot eksperti glede no- vega disciplinarnega reda za srednje šole in učiteljskega in v zadevi štetja v šolah.

Predsednik je odgovarjal na več interpe- lacij, med drugimi tudi na interpelacijo ravnatelja Jelence v zadevi razrešitve gospodične Stebijeve od zastopstva v višjem šolskem svetu in imenovanja g. Franceta Lavtižarja na to mesto.

Interpelant je hotel ugotoviti, da se ta odpo- klent in novo imenovanje ni zgodilo zako- nitim potom, ker je bil prejšnji poverjenik za socialno skrbstvo že demisioniral, na- slednika pa regent dotakrat še ni bil po- trdil; a predsednik ni pustil govoriti o tem, je dvakrat prekinil sejo in vzel inter- pelantu besedo. Med velikim hruščem protestira g. Jelenc zoper tako postopanje in izjavi, da smatra vse sklepe, ki so se storili na zadnji seji in se bodo storili da- nes, za neveljavne. Potem so sledila po- ročila višjih šolskih nadzornikov o izvr- šenih kurenacijah od zadnje seje. Po teh poročilih se je prešlo na dnevni red. Višji

šolski nadzornik dr. Poljanec je poročal o predlogih »Društva slovenskih profesor-jev v Ljubljani« v zadevah srednjih šol. To društvo je nasvetovalo, da se obdrže vzprejemi izpiti; poleg tega se vpelje še poizkusna doba, ki traja do božiča.

Telovadba se uvede dejansko obvezno na vseh srednjih šolah po Tyrše- vem sistemu. Nasvetu, da se nastavijo po vseh šolah šolski zdravniki, se ne more ugoditi, ker primanjkuje zdravnikov.

Podrekarjeva Ivana in Rautarjeva Otilija, učiteljsko službo v Planini Skalovnikova Roza, nadučiteljsko službo v Kostanjevici Franjo Zagorc in službo učiteljice za žen- ska ročna dela na Viču pri Ljubljani De- vetakova Marija. Suplentka v Predosljah nad Kranjem Prevčeva Amalija se reakti- vira. Razširile so se sledeče šole: Cer- knica iz štiri- v šestrazrednico, dovoli se tudi vzporednica k I. razredu; Dol pri Ljubljani iz dvo- v trirazrednico, ustanovi se takoj vzporednica; Selca nad Škofjo Loko iz tri- v petrazrednico in št. Vid nad Ljubljano iz šest- v sedem, oz. osem- razrednico. V stalno nameščenje na glu- honemnici v Ljubljani se predlagajo: za ravnateljca Fran Grm, za strokovne učite-lje: Zupančičeva Vita, Ludovik Dermelj, Rudolf Dostal in Ivan Erbežnik.

Nato se sklepa o pomaknitvi dveh srednješolskih učiteljev, dveh glavnih in enega vadi- škega učitelja na državnem učiteljskem v Ljubljani v VIII. činovni razred.

Slednjič se izključijo nekateri učenci ljubljanskih srednjih šol.

Učiteljsko dru- štvo za ljubljanski okraj je sprejelo na svojem zborovanju dne 18. marca sledeči predlog: Naproša se Zavezo, da na me- rodajnem mestu deluje na to, da se za razne učne zavode in šolske oblasti na- mesto sedanjega »Uradnega lista« de- želne vlade za Slovenijo izdaja poseben uradni list za šolstvo, kajti dosedanj »Uradni list« prinaša v pretežni večin- i vsebino, ki ni s šolstvom v nikakršni zve- zi.

Kljub temu pa so šolska vodstva po sklepu deželne vlade za Slovenijo prisli- ljena, da plačajo za to delo določeno članarino. Na ta zelo umesten predlog opozar- jamo višji šolski svet v Ljubljani.

Vojni minister je v sporazumu z ostalimi mini- stri odredil, da se ne more nobena oseba sprejeti v državno službo, dokler ni zade- stila svojim vojaškim obveznostim.

Pod tem na- slovom piše »Slov. Narod« z dne 31. mar- ca: Poverjeničstvo za uk in bogočastje je k velikonočnim počitnicam dodalo pone- dellek in torek 29. in 30. marca, o božiču se je podal 3. in 5. jan. Če se podaljšajta počitnice, bi bilo primernejše, da se do- dajo tam, kjer je manj prostih dni od praz- nikov, da otroci lahko nemoteno prebijeta praznike pri starših, zlasti pri sedanjih prometnih razmerah.

Torej o božiču bi se naj dodali dnevi pred prazniki, o veliki- noči pa po praznikih.

Občni zbor »Društva v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na bivšem Kranjskem v Ljubljani« je povišal letnino za leto 1920, oženjenim od 20 K na 40 K, samcem pa od 12 K na 32 K.

Ta povisek se vplača v času do 1. julija 1920. Člani prejmejo v kratkem položnice z na- vedenimi zneski poviška, poštne in event. zaostankov.

Novo podjetje v jugoslovanskih rokah. Doznavamo, da je tvrdka Krmpotič iz Pulja kupila sekvestirano tvornico kartonaže Aleksandra Nagela na Viru pri Domžalah in da je ministrtvo za trgo- vno in industrijo odobrilo tozadevno po- goodbo. Tvrdba Josip Krmpotič, ki je pre- vzela in ki bo odslej vodila tovarno za kartonažo in za papirnatke izdelke, je obratovala 22 let v Pulju ter je bila zlasti na Primorskem dobro znana. Vsed raz- mer, nastalih z italijansko okupacijo, je